

Септември 2010

Почти без престой продължаваме на юг от ливанската граница с едномесечна безплатна виза в паспортите си. Пътят към Тарабулус на места се докосва до морето, а из сухия пейзаж наоколо са разхвърляни шатри и окъсани от вятъра палатки. Отначало реших, че това са лагерите на палестинските бежанци в Нахр ел Барид (студена река), но в последствие видяхме, че те всъщност живеят в спретнати блокове малко по-нататък. И с изключение на трудностите им при намиране на работа или рудиментарното медицинско обслужване, условията им за живот бяха с класа над тези на традиционните номади в района. Отделихме само час-два на Тарабулус (Триполи) за кафе и смяна на пари и още преди обяд с микробус потеглихме към Уади Кадиша. Ливан е страна, намираща се в последен етап на балканизация и всяка провинция или дори село е като автономна клетка. Около Хермел са групирани просирийски фракции, в Бекаа се подвизават шиитските войни на Хизбула, южен Ливан е традиционно пусунитски, друзите (за които ще стане дума в сирийския пътепис) също са разхвърляни из пейзажа, а Уади Кадиша е маронитската територия на християни, балансиращи от паметивека между Рим, Константинопол и набезите на мюсюлманите.

На 40 км от морето се издигат трихилядниците на ливанските планини. Някои била са стръмни и отвесни, но като цяло теренът е полегат и спускащ се на вълни към ниското. Огромната територия над град Бшаре ухае на ябълки, с които се слави целият район. Често, натежалите им клони са подпрени с патерици, а пребогат ливанец, живеещ в Мексико, наскоро бе почнал да залесява и с вече зачезващите кедри. Под предела, разкриващ гледки към долината Бекаа и антиливанските планини са струпани лифтовете на курорта Седарс – име, което на български би звучало - Кедровец. Малко над Бшаре се намира и пещерата, виновна за цялата топография на района. От недрата ѝ струи река, която прояждайки мекия пясъчник и варовика е оформила долината (или по-скоро ждрелото) на Кадиша. Жълти естествени скулптури, стометрови водопади, гъбести кули, обилна растителност и отвесни стени и от двете страни затварят тази така тясна територия в протежение на 10-15 км, където са намерили убежище и вдигнали манастирите си маронитите. По-стръмните начални участъци са почти непристъпни, но иначе по цялата дължина на Кадиша има пътеки, а на някои места и шосе. Името Кадиша идва от арамейски и значейки „свято“ често се споменава в литургиите, но освен манастири, по скалите се виждат и десетки пещери. В една от тях със спрей на стената бе написано – „хотел отшелник“ – но точно главната пещера Кадиша, от където тръгва реката е достигната едва преди 70-80 години. Малко след смъртта на монаха, посветил живота си в търсене и катерене до входа ѝ (видим от съседния баир) се организира цяла експедиция от братя Геагеа, чийто подпис и до ден днешен стои в първа галерия.

Оказа се, че стопът в Кадиша върви учудващо добре. По пътя към Кедровец ни качи маронит с каубойска шапка, заедно с две жени, работещи в хотелите. По-късно се повозихме по планинските серпентини на предната броня на АТВ. На връщане от планините само за 5 минути ни спря семейство в пълен мерцедес, а в посока Баалбек бяхме в компанията на младоженци, събиращи до шушка изпопадалите ябълки, които след това раздаваха на крайпътни деца. Ако не знаех, че сме в Ливан бих сбъркал хората тук с всеки друг средиземноморски и европейски народ - приказките и контактите с тях се удаваха лесно, даже хуморът им бе напълно разбираем. В самият град Бшаре се намира и музей на може би най-известният син на тези места – Джубран Халил Джубран, чиято творба „Пророкът“ съм запомнил предимно със следното откровение:

„тъма е животът без порив,
но сляп е поривът без знание,
и суета е знанието без труд,
и празен - трудът без любов...”

Само на 800 м. над Седарс, по криволичещи останки от път се качихме до горната станция на лифта и малък заслон на 2600 м.н.в. Излизайки на платото се виждат облите първенци на Ливан, концентрирани на съвсем малка площ. Не само номадски дири водят към връх Корнет ас Сауда (над 3000 м), тъй като до него се стига и с високо проходим джип. Затова избрахме друго, по-рошаво възвишение с приблизителната височина на Мусала и подскачайки върху камъните по ръба му оставихме няколко малки езера в ниското. Ливанските планини са доста по-отвесни на изток и някъде на 1000 м. под нас изплуваха като оазиси селата и нивите на плодородната долина Бекаа, заедно с изумрудените си водни резервоари. Отвъд тях се открива следващата планинска верига – Антиливана, бележещ границата със Сирия, където походихме след 2 седмици. После следвайки билото поехме на юг. Няколко кръста стърчаха от върхове, само откъслечно с алпийски характер, но наоколо се откри и поредица от интересни зъбери. Траверсът в посока Бшаре и Тарабулус имаше красотата на кардиограма, с гледки и към морето и към зелената долина Кадиша. В зимни условия маршрутът би бил идеален за снегоходки, а през Септември времето бе топло, безветрено и с видимост до хоризонта. Едва надвечер цялата околност редовно се поглъщаше от дълбока, гъста и осезаемо влажна мъгла, без промяна в температурите.

На другия ден прехвърлихме Ливана и с няколко прекачвания стигнахме Баалбек. Поставените охрана от християнски станаха шиитски, но и едните и другите спираха почти всички коли, особено в обратна посока - маршрутът бил често използван за доставките на хашиш от Бекаа към Бейрут. Основен финансист на района обаче си остава Иран и военната мощ на Хизбула със сигурност конкурира тази на държавата... отделно, че армията на Ливан няма изразен държавен характер. Ето и пример - преди време ливанските политици бяха закупили френски изстребител. Това е смущаващ факт по простата причина, че нито Сирия, нито Израел им дават достъп до небесата си. Тоест изстребителите могат да излетят само в посока Средиземно море, да се пореят над вълните му и да кацнат обратно... ако изобщо успеят на тази така малка площ. В крайна сметка самолетите събират прах по летищата, а парите за поддръжка и заплатите на френските специалисти са поредното безсмислено перо в бюджета. Значително по-икономично и ефективно, през 1983 г. Хизбула бе прокудила и американци и французи с един класическо зловец атентат, а най-сериозният опонент на израелската армия не е нито Хамас, нито Фатах, а точно същата шиитска групировка. Дори и фигурираща като терористична организация в почти всички държавни списъци, тя е единствената сила, която крепи малкия район на долината Бекаа. От управниците и данъчните инспектори до многобройните дружини с пушки. По главните улици на Баалбек се веят ликовите на десетки шахиди (мъченици), а върху жълтите знамена на Хизбула, зелена ръка е стиснала калашник – този неизбежен гарант за съществуването и на друзи, и на маронити и на всяка ливанска общност. Малко преди залез и вечерната молитва се оказахме на хълм над Баалбек. В ниското затрещяха автомати като своеобразен ритуал за изпращане на деня, а надвечер попитах собственика на хотела дали всеки ден е така. Хотелиерите нееднократно агитирали Хизбула да стрелят по-умерено, защото туристите се плашат, но в битката между сърце и разум, победител най-често си остава сърцето. А вече по тъмно небето

се озари и от продължителните фойерверки на младежи-християни, събрани пред маронитската черква.

Почти в центъра на Баалбек и самонатрапващи се от всички посоки са останките на Хелиополис - градът на слънцето. Руини, които с колосалните си измерения и в пространство и във време смазват всичко заобикалящо ги по най-безцеремонен начин. Още на входните стълби тълпите туристи леко се губят в размерите на тези порти, скроени за много по-голям наплив. Финикийци, гърци, римляни и араби са оставили по нещо от себе си - храмът на Баал, обители на безпогрешни оракули, камъни за жертвоприношения, колони на стотина метра, храмове на Юпитер, Бакхус и масивни крепостни стени. Част от твърдия камък е транспортирана до тук от Асуан, но сякаш не става дума за стотонни блокове а за пощенска картичка, някои от изваяните от тях колони заминава след векове за Константинопол. Където Юстиниан полагал основите на Света София. По-меки камъни има и в района на града. Тъй като централният площад, върху който е храмът на Юпитер и колонадите, бил на леко заблатено място, основите на подиума са повдигнати и подсилени с монолити. Някои от тях са по 800 тона, а около Хелиополис - все така непоклатими и непомръднати от памтивека – лежат две грамади над 1000 тона. Мога да ги сравня само с недовършения обелиск до Асуан, а като конкуренти на колоните в Баалбек се присещам единствено за тези в Карнак. Трудно е да си представим как са изглеждали тези днес мъртви останки, когато под колоните и до подиума през гърлата на лъвски глави, е шуртяла вода, а гигантските облицовки със сценки от живота на Бакхус вместо начупени по пода са украсявали тавана на храма на 20 метра по-високо.